
Z prac Komitetu Badań nad Kulturą Współczesną PAN

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 22/2, 272-273

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sierotą bez ojca i matki. Może błąkać się po klasowych bezdrożach tak długo, aż zamrze z braku sił. Pisarz, którego nie obchodzą bomby padające na dzieci wietnamskie, nie może kochać dzieci polskich”.

Z SOCJOLOGII LITERATURY

Z *Zeromskim — nowe spotkanie*. Pod takim tytułem, na łamach tygodnika „Argumenty” (19 maja 1968) dr Bronisław Gołębiowski dzieli się refleksjami z powodu książki prof. Jana Z. Jakubowskiego pt. *Nowe spotkanie z Zeromskim* (Waszawa 1967, PIW). Bronisław Gołębiowski, autor rozprawy pt. *Proces uhistorycznienia klasy chłopskiej* („Przegląd Socjologiczny”, t. XIX, 2, 1966), jak również wcześniejszej pracy pt. *Na marginesie «Dzienników» Zeromskiego* („Przegląd Humanistyczny”, 1959, nr 3), widzi twórczość Zeromskiego w kontekście procesów przejścia od patriotyzmu szlacheckiego do patriotyzmu ogólnonarodowo-ludowego. We wspomnianym artykule w „Argumentach” Gołębiowski pisze: „Zeromski w «Dziennikach» odsłonił na własnym przykładzie dzieł po dniu proces uhistorycznienia klasy szlacheckiej, dokonujący się w końcu XIX wieku. Klasy, która przegrała trzy powstania, bojąc się dopuścić chłopów do pełnego w nich udziału. Rzykowałem już kiedyś twierdzenie (w studium *Na marginesie «Dzienników» Zeromskiego*), że cała jego twórczość jest skomplikowanym i wysoce wysublimowanym odbiciem przeżycia w młodości — tak intensywnie i głęboko, intelektualnie i emocjonalnie — tego właśnie procesu. W trakcie tego procesu osobowego typ patriotyzmu szlacheckiego, bliski sienkiewiczowskiemu, przestoczył się w wypadku Zeromskiego w patriotyzm ogólnonarodowo-ludowy, bliiski współczesnemu modelowi patriotyzmu socjalistycznego epoki szybkich przemian”.

Z PRAC KOMITETU BADAŃ NAD KULTURĄ WSPÓŁCZESNĄ PAN

W zakresie związanej dotychczas z Komitetem działalności na polu pamiętnikarstwa w roku 1968 ukazał się tom V serii studiów i pamiętników *Młode pokolenie wsi Polski Ludowej*, zatytułowany *Gospodarstwo i rodzina*. Tom poprzedza przedmowa J. Chałasińskiego i obszerny wstęp do działu o gospodarstwie chłopskim D. Gałaja. Problemy z zakresu socjologii rodziny porusza wstęp F. Jakubczaka. W tomie przedrukowana została znana rozprawa Marii Dąbrowskiej *Dokument a literatura* oraz zamieszczony wybór ponad 100 głosów o znaczeniu zbioru i serii pamiętników. Dla celów popularyzacji za granicą przygotowano wkładkę ze streszczeniami w językach angielskim i rosyjskim. W związku ze zbliżającą się rocznicą 25-lecia PRL Komitet Redakcyjny przyspiesza prace nad całą 10-tomową serią pamiętników.

W roku 1968 przypada 50-lecie nowoczesnej socjologii polskiej, ukazania się *The Polish Peasant in Europe and America* i zapoczątkowania społecznego ruchu pisarstwa pamiętnikarskiego. W związku z tymi rocznicami w Komisji Badań nad Pamiętnikarstwem Komitetu podjęte zostały prace nad dokonaniem przeglądu *Polish Peasant*, poszerzoną reedycją *Młodego pokolenia chłopów* i wydaniem omówienia ponad 400 konkursów: „Pamiętnikarstwo konkursowe w Polsce w latach 1918—1968”.

Po wydarzeniach marcowych pierwszy numer pisma Komitetu „Kultura i Społeczeństwo” za rok 1968 ukazał się bez podania dotychczasowego składu Rady Redakcyjnej i Komitetu Redakcyjnego. W tygodniku „Kultura” wysunięty został postulat dokonania zmian organizacyjnych i programowych w kwartalniku „Kultura i Społeczeństwo”.

WSPÓŁPRACA ZWIĄZKU MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ Z OŚRODKAMI NAUKOWYMI W BADANIACH PAMIĘTNIKARSKICH

Przez inspirację i współudział ZG ZMW w zorganizowaniu wielkiego konkursu na pamiętniki młodego pokolenia wsi Polskiej Ludowej (5500 pamiętników) wzbogacił się ten ruch młodej wsi o nowy element — o aktywny udział w badaniach nad nim samym i jego powiązaniach z problemami społeczeństwa i kultury. Nowym osiągnięciem ZMW w zakresie współpracy z naukowymi ośrodkami w badaniach pamiętnikarskich jest konkurs na pamiętniki „Moje pierwsze kroki w gospodarstwie”. Konkurs ten zorganizowany został przez ZMW i jego prasę przy współpracy z Komisją Badań nad Pamiętnikarstwem PAN. Na konkurs wpłynęło 1410 prac ze środowiska młodych samodzielnych rolników, dziewcząt i chłopców pracujących w gospodarstwach rodzinnych oraz przedstawiciele służb rolnych, obsługujących gospodarstwa indywidualne i uspołecznione. Uczestnicy konkursu w 85% objęci są szkoleniem rolniczym różnych szczebli — z zaocznym kształceniem się w uczelniach rolniczych włącznie. W porównaniu z materiałami konkursu z 1961 roku „Moje pierwsze kroki w gospodarstwie” dokumentują wzrost odsetka młodzieży wiejskiej świadomej wybierającej zawód rolnika, duży postęp w modernizacji gospodarstw rolnych i przeobrażeniach lokalnych społeczności wiejskich, znaczne przemiany życia rodzinnego, ogromny pęd do kształcenia zawodowego w rolnictwie i innych zawodach oraz zaczątki aspiracji do profesjonalizacji w rolnictwie u dziewcząt wiejskich.

Konkurs rozstrzygnięty został wiosną 1968 r. Pamiętniki ocenił i nagrody przyznał Sąd Konkursowy pod przewodnictwem doc. dra Dyzmy Gałaja. Kilku dziesięciu nagrodzonych uczestników konkursu wzięło udział w 2-tygodniowym seminarium dyskusyjno-wypoczynkowym zorganizowanym przez ZMW na Opolszczyźnie. W ramach tego seminarium miało miejsce „Spotkanie trzech pokoleń pamiętnikarzy” — autorów „Pamiętników chłopów” IGS, autorów „Młodego pokolenia chłopów” i najmłodszych pamiętnikarzy wiejskich z konkursów organizowanych w Polsce Ludowej. Było to już trzecie ogólnokrajowe spotkanie pamiętnikarzy, zorganizowane przez ZMW i Korespondencyjny Klub Pamiętnikarzy.

Materiały z konkursu „Moje pierwsze kroki w gospodarstwie” szeroko wykorzystywane są przez prasę, radio i telewizję oraz w wyborach powielanych dla aktywu ZMW. W miesięczniku ruchu ludowego „Wiś Współczesna” ukazuje się cykl artykułów opartych na tych pamiętnikach. W wydawnictwie młodzieżowym „Iskry” drukowany jest wybór fragmentów pamiętników, zaś edycja kilkutomowa przygotowana jest wraz z obszerną analizą naukową przez zespół pod kierownictwem doc. dra D. Gałaja. W oparciu o pamiętniki powstaje kilka rozpraw doktorskich.

Wyrazem uformowania się przy ZG ZMW ośrodka badawczego o poważnej randze naukowej jest zapoczątkowanie wydawnictwa periodycznego „Z badań nad Młodzieżą Wiejską”. Dotychczas ukazało się sześć zeszytów tego wydawnictwa. Wybija się tutaj zeszyt 5, zawierający obszerną rozprawę dra B. Gołę-